

УДК 332

Костромін Г.Т.,

к. е. н., доцент кафедри економіки праці та менеджменту

Кіровоградський національний технічний університет

Сучасні підходи до управління регіональним розвитком в умовах зростання економічної самостійності територій та підвищення їх конкурентоздатності

Перехід економіки України до ринкових відносин потребує нових підходів до управління соціально-економічним розвитком регіонів в умовах зростання їх економічної самостійності і як наслідок підвищення їх конкурентоздатності.

Разом з тим, диспропорції в соціально-економічному і культурному розвитку регіонів України, які склалися в процесі централізованого, перш за все, галузевого управління економікою в умовах переходу до ринку вимагають істотних змін в регіональній політиці України. Встановлення і збереження пропорційності в економічному і соціальному розвитку регіонів є важливим аспектом регіональної політики всіх розвинених країн.

Проблеми регіонального розвитку більшою частиною виникають у формі питань, які торкаються нерівномірного розподілу доходів між регіонами; різниць в темпах росту і рівня безробіття, оплати праці, а також впливу цих відмінностей на поширення бідності і соціальної напруги.

У зв'язку з цим, певні можливості для органів влади надає прийнятий 21 травня 1997 року Закон України “Про місце самоврядування в Україні”. Цим Законом органам місцевого самоврядування надається широкі права у фінансовій галузі, формуванню бюджету територій, використанні природних ресурсів і, перш за все, земельних, створенню умов для розвитку виробництва, управління комунальною власністю, затвердження програм соціально-економічного і культурного розвитку відповідних територій, цільових програм з інших питань місцевого самоврядування, а також ряд інших прав у цій галузі діяльності.

Разом з тим, як показує господарська практика, в реалізації цих прав і можливостей існує ряд проблем, що не дозволяє органам місцевого самоврядування в повній мірі використовувати ті права та можливості, що надані даним законом. Це, перш за все, стосується використання земель та інших природних ресурсів, як одного з основних джерел формування бюджету.

Земля та інші природні ресурси, які знаходяться в комунальній власності територіальних громад, складають матеріальну та фінансову основу місцевого самоврядування. Ефективне та раціональне управління комунальними землями— основа постійного розвитку територій, залучення інвестицій для розвитку міст, збільшення надходжень до бюджету.

Першочерговим завданням в управлінні землекористуванням можуть бути:

- приведення у відповідність з Цивільним кодексом договорів оренди нерухомого майна комунальної власності з включенням в оренду плати за землю;
- ведення найбільш активної претензійно-правової роботи з платниками за землю відносно тих, хто не виконує своїх договірних зобов'язань.

При рішенні соціально-економічних проблем регіонів місцеві органи влади можуть добитися будь-якого успіху тільки на основі ефективної взаємовигідної взаємодії з підприємствами та організаціями різних форм власності. При цьому можливості прямого адміністративного впливу органів влади хоча і зберігається, та вони в значній мірі обмежуються.

Таким чином, потрібен новий механізм економічної взаємодії місцевих органів влади та підприємств в інтересах регіону. Це можуть бути, як правило, взаємовигідні договори. При цьому необхідно виходити з того, що органи місцевого самоврядування, створюючи необхідні умови для нормального функціонування підприємств, сприяють підвищенню рівня рентабельності роботи підприємств та створюють передумови для поповнення бюджету.

Важливим моментом покращення діяльності органів місцевого самоврядування є удосконалення його організаційної структури управління.

На даний час ця структура є громіздкою та більш відповідає галузевому управлінню, ніж вирішує проблеми формування в регіоні цілісного збалансованого комплексу, але сучасність вимагає змін, щоб забезпечити перехід до регіонального управління, доцільність якого неодноразово доведена світовим досвідом.

Важливим моментом в діяльності органів місцевого самоврядування є вдосконалення форм по взаємодії з центральними органами державного управління. При цьому головна проблема полягає не в тому, щоб зробити вибір між централізацією та децентралізацією, а в тому, щоб установити належний баланс між ними, адекватний реальним умовам між однією та другою сторонами, а також тими завданнями, які ставляться перед місцевим управлінням. Такими формами взаємодії може бути прийняття спільних рішень по великим питанням розвитку підприємств, підготовки спільних пропозицій уряду, вироблення спільних пропозицій до плану економічного та соціального розвитку територій та країни, а також інші форми

Існує також ряд інших проблем, що потребують рішення, які дозволять підвищити ефективність роботи органів місцевого самоврядування в управлінні соціально-економічного розвитку підвідомчих територій.

В цілому, на наш погляд, робота по підвищенню ролі органів місцевого самоврядування в управлінні соціально-економічним розвитком територій, повинна бути спрямована вирішення двох головних завдань:

- створення стабільної системи формування місцевих бюджетів та надання місцевим радам повного права по їх використанню у відповідності із Законом;
- формування ефективно функціонуючої комунальної власності та створення на цій підставі місцевого господарства.

Враховуючи особливості стану і рівень соціально-економічного розвитку регіонів України, а також сучасні тенденції в регулюванні економічної сфери діяльності на регіональному рівні, доцільно забезпечити комплексне застосування всіх методів з орієнтацією на максимальне залучення і використання регіонами власних можливостей і ресурсів.

Для створення інвестиційної привабливості регіонів і економіки України в цілому необхідна:

- чітка та злагоджена перебудова інвестиційної політики держави та законодавства країни в цілому. Іноземним інвесторам необхідний юридичний і правовий захист своїх коштів та об'єктів інвестування, надання економічних гарантій від Уряду. Наявність великої кількості законодавчих актів і постанов, які суперечать один одному, призводять до плутанини під час вирішення спірних питань, тобто треба сформулювати стійке та передбачуване правове поле.

– потрібно надати правовий фінансовий захист таким фінансовим процесам як кредитування та страхування ризиків, переглянути податкову систему, в пріоритетних галузях економіки надавати пільги на початкових етапах діяльності підприємства для його подальшого розвитку.

– однією з найважливіших перешкод є мораторій на продаж землі та відсутність права власності на землю об’єктів інвестування.

– необхідно також стабілізувати політичну ситуацію в країні, знизити рівень корупції, лібералізувати та дерегулювати підприємництво, сприяти розвитку фондового ринку, сформулювати інвестиційні стимули, скоротити правила та інструкції стосовно ліцензування, оподаткування і репатризації прибутків. В цілому, для створення інвестиційно-привабливого середовища, Україні потрібно проводити всі необхідні реформи якнайшвидше.

Вирішення цих проблем дозволить підвищити рівень економічної самостійності територій і на цій основі пришвидшити вирішення соціально-економічних проблем, стати інвестиційно-привабливою для інвесторів і підвищити свою конкурентоспроможність.

Список літератури

1. Конституція України. Прийнята ВР України 28 червня 1996 року.
2. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”, прийнятий 21 травня 1997 року.
3. Долішній М.І. Науковий супровід соціально-економічного розвитку регіонів. / Регіональна політика України: зб.наук.праць. – Львів: інститут регіональних досліджень НАН України, 1998.
4. Коротич О.Б. Підвищення ролі системи місцевого самоврядування в управлінні розвитком регіонів України. / Вісник АЕН України, № 1, 2004.
5. Статистичний щорічник України за 2014 рік.